

פרוטוקול מס' 298

מישיבת ועדת העבודה
יום ג', כ"ז באדר ב' תשל"ו - 29.3.1976, שעה 10.00

נ כ ח ו:

- חברי הוועדה:
- ש. ארנלי-אלמוזליגן - היו"ר
 - א. אבנבי
 - מ. גז
 - ל. דיציאן
 - מ. דרובלס
 - א. ורדיגר
 - ה. זיידל
 - מ. כהן
 - ד. לוי

- פוזמנים:
- מ. גלס - משרד המשפטים
 - מ. קרן - משרד החינוך והתרבות
 - א. ששון - בציבות שירות המדינה
 - י. שחם - אגף התקציבים, משרד האוצר
 - א. ליברגל - משרד החינוך והתרבות
 - א. רוט - אגף החשב הכללי, משרד האוצר
 - ר. רוטר - משנה למנכ"ל המוסד לביטוח לאומי
 - א. פז - הסוכנות היהודית
 - ד. נוימן - דובר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
 - צ. איזנגן - הלשכה הצרכנית לסטטיסטיקה
 - צ. רבי - " " "
 - ח. כהן - " " "
 - ח. אדלר - " " "

- מזכיר הוועדה: מ. משולם
- רשמה: ע. הירשפלד

- סדר-היום:
1. חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 13), תשל"ו-1975
 2. פיצוי התיקרות על אחזקת רכב לנפגעי עבודה.
 3. הקמת ענף להזנה הנותן שירות אוגיברסלי באמצעות המוסד לביטוח לאומי עקב העלאת דמי הביטוח הלאומי. הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת ד. לוי - סיכום הדיון.
 4. מסקנות ועדת העבודה בנושא: "פעולה משותפת של הממשלה והסוכנות היהודית לאיתורם, שיכנועם והחזרתם למולדת של רבנות יורדים", ובנושא: "מביעת ירידה מהארץ והחזרת יורדים".

חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 13), תשל"ו-1975

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני פותחת את הישיבה.

בישיבה הקודמת לפני שבועיים סיכמו שאנו מבקשים ממשרד החינוך והתרבות להודיע לנו בכתב, עם העתק למר גלס, על תאריך חתימתו של אותו הסכם שמתכססים עליו, הסכם תוספת היוקר אשר למעשה נתן הטבות למורות אמהות לילדים. לצערי, הטיפול במשך בעצלתיים וטרם קבלנו תשובה.

בינתיים קבלתי מכתב ממר ירמבס, הממונה על השכר במשרד האוצר, ובו נאמר: "לפי המידע שקבלנו ממשרד החינוך והתרבות מסתבר, כי ההסדר המיוחד בקשר למשכורת של מורות אמהות לילדים פתחת לגיל 14 קיים עוד מזמן מלחמת העולם השנייה, ברם ההסדר האחרון בנושא זה ביחס לשילוב תוספת היוקר הוא מיום 1.9.1965. ברצוננו להודיעך, כי הסכמת שר האוצר להצעת החוק הפרטית של חבר הכנסת ש. לויז הנ"ל היתה מותנית, כי התיקון הנ"ל יחול לגבי שירות במדינה של המורות האמורות, החל מיום 1.9.1966. מכיוון שההסדר האחרון בקשר לנ"ל הינו מיום 1.9.65, כאמור לעיל בסכים להזזה של שנה, ולהחיל את התיקון לגבי השירות במדינה של המורות האמורות החל מיום 1.9.1965. ברור לי שמקובל גם עליך שלא נוכל להסכים לתאריך תחולה מוקדם מהאמור לעיל."

אני רוצה להודיע לוועדה, שלא חיכיתי לתשובת משרד החינוך ופניתי להסתדרות המורים כדי לדעת פתי הם חתמו על הסכם תוספת היוקר עם משרד החינוך והתרבות. ביום 22.3.76 הודיע לי מר גפתי אלובי מהסתדרות המורים, שתוספת היוקר לפורה אם לילדים התחילה ב-1.9.1951 ויש לו על כך מסמך בחתימת שר החינוך דאז, בן-ציון דינור.

יש כאן אי-התאמה. הסתדרות המורים הודיעה על 1.9.51 ואילו משרד החינוך הודיע שזה מ-1965. איבני יודעת מה היה בתקופת מלחמת העולם השנייה ואיבני מוכנה לחקור ולברר, אבל לא ברור לי ההפרש הזה. אולי משרד החינוך יכול להסביר את ענין ההפרש של 5 שנים?

פ. קרו: אין לי הסבר לזה. יש בתיקים מסמכים בקשר לכך.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: איבני מציעה שנלך אהורה עד לשנת 1951, אבל אני סבורה גם שההצעה של שנת 1965 אינה מספקת ואינה עונה. אני מציעה שביקת את התקופה אחרי שנות ה-60, ובמקום 1.9.1966 יבוא 1.9.1961.

ה. זינדל: זאת אומרת שיושבת-ראש הוועדה מציעה 1961, 5 שנים אחרת, למרות שחבר הכנסת שלום לויז הציע שנת 1966.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: כן. הסתדרות המורים הודיעה שזה מ-1951 אני לא מציעה משנת 1951. מר ירמבס אומר משנת 1965.

א. רומ: אני מבין שזו משאלת לבה של הסתדרות המורים. מר ירמבס בקשבי להודיע בשמו, שאנו מסכימים לשנת 1965, וזה מעבר למה שהוסכם עם חבר הכנסת לויז, כי אחרת לא היינו מתנגדים. מר ירמבס בקש להודיע, שאם הצעתו לא תתקבל, הוא יבקש את שר האוצר לפנות אל חבר הכנסת לויז בבקשה לקחת חזרה את הצעת החוק.

בשלב זה הוא כבר אינו יכול לקחת חזרה את הצעת החוק.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

א. שרון:
התאריך 1965 אינו סתם תאריך. זו הפעם הראשונה ב-9.65 שנעשה שילוב של תוספת יוקר עם משכורת היסוד. עד אז היתה שיטה אחרת של תוספת יוקר. באותו תאריך בקבעה התקרה החדשה ואז נעשה שילוב. המורות גהנו מהסכם כזה, שאינו קיים לגבי אף אחד מהמקצועות בשירות המדינה. אפילו אחרת לא גהנו מהסכם כזה, שקיצצו להן 1/5 משעות העבודה וקבלו את תוספת היוקר במלואה.

זו פעם ראשונה שאני רואה תיקון שהולך כל-כך הרבה שנים אחורה, ואם הגיעו לפשרה כזו, אני חושב שזה סביר והגיובי לעמוד על התאריך הזה. כל תאריך אחר שבקבע, יהיה שרירותי. לכן, אני חושב שהתאריך של ספטמבר 1965 הוא תאריך סביר.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
אני שומעת שהאוצר מוכן להסכים ל-1963. אני מציעה שבקבל את זה כפשרה ובה.

בסיים.

מ. כהן:
אינני מבין מדוע כל פעם מתקבל כאן תאריך אחר.

א. רוצ:
אני חוזר בי. יש לי הוראה, בשם שר האוצר, להתנגד לכל הצעה אחרת מלבד 1965.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
הסברתי, שעיקרו של ההסכם הוא מ-1951. אם הכניסו שינויים בהסכם ב-1965, אין זאת אומרת שההסכם לא היה קיים. כפי שאמרתי, אינני מציעה שגלך אחורה לשנת 1951, אבל לא נסכים גם לשנת 1965. כל שנה אחרת היא עבין של פשרה, ואני רוצה להשיג את המקסימום שניתן ללכת אחורה.

מ. כהן:
אינני מסכים לשיטה הזאת. לגבי השנה 1965 שמעתי הסברים. לא שמעתי הסברים

לשנים 1963 או 1961.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
בשנת 1965 נעשה עיכרון פחדש של תוספת היוקר יחד עם המשכורת, אבל ההסכם העקרוני נחתם בשנת 1951. בכדי להחיל את התיקון על יותר מודות ככל האפשר, אני מציעה שבקבל את הצעת הפשרה של שנת 1963 ובגביו את הצעת החוק לקריאה שניה ושלישית.

הוחלט: לקבל את ההצעה, שמאריך התחולה יהיה מ-1.9.1963, ולהעביר את הצעת החוק לקריאה שניה ושלישית.

הסכם לפי סעיף 200 - פיצוי התיקרות על אחזקת רכב לנפגעי עבודה

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
בידי מכתב מאת המוסד לביטוח לאומי, מתאריך 28.3.76, בו מוצע לפצות את הנכים לגבי התקופה 1.10.1975 - 31.3.1976 בסכום השווה ל-20% מקצבתם המיוחדת, במסגרת הסכם מכוח סעיף 200 לחוק בין המוסד לבין האוצר.

ה. זיידל:
אני חושב שאפשר לאשר את זה.

מ. כהן:
אני בעד ההצעה, אבל אני חושב שאפשר היה להביא את זה לוועדה לפני שבוע ימים.

איצבי יכול להבין מדוע הדברים האלה
תמיד מובאים אלינו כדי לאלץ אותנו

ל. דיציאן:

לאשר אותם רטרואקטיבית.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אני מחזקת את הערות חברי הוועדה,
ורוצה לומר למר רופר, שעליכם להביא
את הדברים האלה בזמן, כדי שחברי הוועדה ידעו במה מדובר. עם זאת, אני
מעריכה את גבונותם של חברי הוועדה לנהוג הפעם לפנים משורת הדין ולדון
בבקשה. אבל אנו מסנים את חשונות-לנכם לכן, שיש להימנע מכך בעתיד
ומבקשים שלהבא לא יהיה מקרה חריג כזה.

ר. רופר:

אני מקבל את ההערות שהושמעו, אבל אני
רוצה רק להסביר את הנסיבות שהביעו
אותנו לבקש את הוועדה לעשות תיקון חריג במקרה זה, וזה לא ישמש תקדים
לדיונים בעתיד.

ענין זה נמצא במשא-ומתן כבר מספר

חודשים והגיע לסיומו המוצלח רק בסוף השבוע שעבר, כאשר האוצר השתכנע
בסופו של דבר, והארגון גם כן קיבל את התחשיב המשותף לנו ולו והוכן
המכתב הזה ב-28.3. לכן, מנחיגה פרונטורלית קרה שאנו באים אליכם ברגע
האחרון. אם חברי הוועדה חושבים שהענין צריך להישקל ויבקשו לדחות את
הדיון, לא נעמוד על כך; אבל לרגל הנסיבות המיוחדות, שלא היו תלויות
במוסד לביטוח לאומי, אנו מבקשים לא להוסיף על הפיגור שנוצר, שלא
כאשמתנו.

לגופו של ענין, הקיצבה המיוחדת אשר

בוועדה להחזקת רכב ולמטרות אחרות, נקבעת אחת לשנה, והיא תחומה במקסימום
המקסימום עד עכשיו היה נקבע רק פעם אחת בשנה, כך שאני מקווה שהתיקון
שהוועדה קבלה לאחרונה יסדיר גם את הענין הזה. בשנים שהאינפלציה עולה
מהר מאד, ובייחוד בהחזקת מכוניות, יחירן וההתייקרות של החזקת רכב
עלתה תוך שנת הכספים בקצב מסחרר, ותוך מספר חודשים מתחילת השנה, עקב
פיחותים זוחלים ולא זוחלים, והתייקרות דלק ותלפים, מצאו את עצמם בכיס,
אשר תלויים ברכב לביידותם, במצב שההתייקרות אוכלת אצלם את כל הסכום,
אנו השתכנענו שהלה התייקרות לא פחות מ-20% אפריל 1975 ועד אוקטובר
בהוצאות החזקת רכב, והמלצנו לפנות את הבכים בעז התקופה האמורה. באיזה
שהוא סידור אחר. הסידור האחר שהיה פתוח לפנינו הוא אותו סידור של
סעיף 200 לחוק, שמאפשר לנו להתקשר עם אוצר המדינה כדי לתת הטבה
סוציאלית בדרך אדעית בנסיבות מיוחדות. כאן התחיל המשא-ומתן עם משרד
האוצר, שנסתיים בסופו של דבר בהסכמתו של משרד האוצר להגדיל את הקיצבה
מראשית שנת הכספים עד נובמבר 1975, וזה פתרון ביניים שמוצע רק ל-6
חודשים, כי מ-1.4 המקסימום עולה כמעט ב-30%, מ-925 ל-1,225 ל"י,
כך שמ-1.4 הפתרון קיים בחוק.

אנו רוצים עכשיו לתת לבכים פיצוי

אמנם רטרואקטיבי בתשלום חד-פעמי, אבל זו עזרה מאד חשובה לציבור שבו
מדובר, שמונה 250 - 300 בכים קשים שיש להם מוגבלות בביידות. כדי לא
לעכב את הענין רצינו מאד לקבל גם את אישור ועדת העבודה, כדי שנוכל
עד כמה שאפשר להכניס את הסכומים האלה לרגל הביצוע עוד לפני חג הפסח,
לפחות לגבי חלק מהבכים.

פ. כהן:

גם אנחנו לא רוצים לעכב.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אני מאד מעריכה את העובדה, שמבלי
שהענין בכלל בסדר-היום, הוא בתקבל.

בהזדמנות זו אני רוצה לומר מספר מלים
על מר גולנדסקי ז"ל, שהיה יושב-ראש ארגון בפגעי עבודה. עם כל הקשיים

ש. ארבל-אלמוזלינו

שהיו לו, הוא עשה כמיטב יכולתו בכדי להגן על האינטרסים של נפגעי עבודה ולקדם אותם.

מסקנות ועדת העבודה בנושא: "הקמת ענף להזנה הנותן שירות אוניברסאלי באמצעות המוסד לביטוח לאומי, עקב העלאת דמי הביטוח בשעור של 2.5%"

ה. זינדל:

לאור התפתחות העניינים בימים האחרונים, החלטת ועדת השרים לענייני כלכלה להעלות את דמי הביטוח הלאומי ב-2%, ולאור הסיכום של כל הנוגעים בדבר לא להפעיל בינתיים את נושא ענף ההזנה, אני שואל לשם מה אנו צריכים להביח מסקנות, שמראש ידוע שאף אחד לא יבצע אותן? אנו לוחמים בכנסת, שמסקנות הוועדות יחייבו את הממשלה. אבל אם מראש אנו יודעים שלא מתכוונים לבצע אותן, בשאלת השאלה אם אנו צריכים לעשות את זה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

יש הצעה לסדר-היום שמתייחסת לענין העלאת דמי הביטוח. משרד החינוך והתרבות לא העביר לנו את הסיכום של ועדת המבכל"ים בענין. באותה ישיבה סוכם על יום חינוך ארוך. והמשך הניסויים לגבי ההזנה, ולא דגו בענין העלאת דמי הביטוח. לא נתקבלה החלטה שלילית לגבי מפעל ההזנה כזה או אחר.

פ. כהן:

נושא ההזנה למעשה עלה בוועדת השירותים הציבוריים לפני כ-4 - 5 חודשים, והמוסד לביטוח לאומי לא היה שותף בדיון. שר החינוך והתרבות היה בדעה שיש מקום לאמץ את הרעיון, אם כי לא במסגרת המוסד לביטוח לאומי. כלומר, ישלמו אלה שבאפשרותם לשלם, ואלה שאין באפשרותם, לא ישלמו.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

עוד לפני שנה הגשנו הצעה בענין ההזנה, והנושא הזה לא ירד מסדר-יומנו. איבני רוצה שנהיה כבולים בהחלטתה של ועדת השרים. יש הצעה לסדר-היום ואני גביע דעתנו בקשר אליה. להיפך, גביע את צערנו שוועדת השרים החליטה כך, ולא לקחה בחשבון את ענין ההזנה.

ר. רומר:

אני רוצה למסור כמה עובדות. כפי שכבר שמעתם, היה דיון ממושך ויסודי בלשכת ראש הממשלה, בנוכחות ראש הממשלה ומספר שרים וצמרת של המשרדים הנוגעים בדבר בקשר למחשבה שעלתה, להבטיח במהלך החופש הקרוב, או תקופה יותר ארוכה, מעבר הדרגתי לתוכנית של יום חינוך ארוך מלווה במפעל הזנה במסגרת אוניברסלית פחות או יותר. בפורום זה נתקבלה החלטה, שבשלב זה הממשלה אינה הולכת לתוכנית זו בצעדים גדולים, בכל מה שקשור למפעל ההזנה, אבל היא בותנת את ברכתה להמשך הניסויים שכבר החלו השנה, ומוצעת שהם יימשכו גם בשנים הנאות במסגרת התקציב הרגיל, כדי ללמוד ולהכיר יותר את הנושא ולעזור לגבש תוכניות. על-כל-פנים, בשלב זה הממשלה לא היתה מוכנה להכנס לאיזה שהיא מחויבות לקראת תוכנית כזאת או אחרת, אלא רק לאפשר את לימוד הנושא במסגרת ניסויים בהיקף זה או אחר, אשר יתאפשר מתקציב משרד החינוך והתרבות. זו היתה החלטת הממשלה, ומטבע הדברים שמתוכה מתבקש שהממשלה לא היתה מוכנה כבר בשלב זה לייצע חלק זה או אחר מתוך הכספים הנוספים אשר ייגבשו בשנה הבאה מהמוסד לביטוח לאומי למפעל ההזנה, כל עוד לא נתקבלה החלטה חיובית מה ואם ייעשה בנושא זה, ואם זה ייעשה באיזה שהוא קשר לביטוח לאומי, כי גם לגבי שיטת המימון היו דעות שונות אם מכיפוי של שירותי הזנה צריכים לבוא בדרך של היטל ישיר לגבייה אינדיבידואלית מכל הורה והורה שילדו מקבל את השירות הזה לפי מצבו הסוציאלי, או שהדבר הזה צריך לבוא בדרך של ביטוח סוציאלי שכל הורה משלם ביחד עם דמי הביטוח הלאומי, גם כשאינו לו ילד שמקבל את השירות, ובזה הוא מבטיח את עצמו לקבל שירותים אלה לכל מסלול החיים.

ה. רוטר

היות והדברים האלה לא נקבעו ולא היה רצון להגיע להחלטה חיונית בשלב זה, מטבע הדברים שגם בביטוח הלאומי, כאשר דובר על הגדלת שיעורי דמי ביטוח, הועלתה מחשבה לייצד חלק זה או אחר מה-2.5% לענין ההזנה. ההצעה, כפי שהתגבשה וסוכמה אתמול בוועדת שרים לענייני כלכלה עומדת לדיון במוסד ותונא לכנסת בסוף שבוע זה. ההצעה אומרת להגדיל את שיעור הביטוח הלאומי ב-2%. מהם 1.3% על-חשבון המעביד ו-0.7% על-חשבון העובד. 2% אלה מתחלקים בצורה זו: 1.4% לענף זקנה ושארים; 0.4% לאמהות, 0.2% לבנות. חלקו של העובד, ששפתכם ב-0.7% מתחלק בדרך הבאה: 0.5% לזקנה ושארים מתוך ה-1.4%, ושאר ה-0.9% מהמעביד; ובענף אמהות - 0.2% מתוך ה-0.4% יבוכה מהעובד ונכות כולו יהול על המעביד. זו בדיוק אותה פרוצדורה שנה מתחלקים היום דמי הביטוח באותם ענפים.

0.2% לבנות ו-0.4% לאמהות דרושים

למוסד לביטוח לאומי לכיסוי הגרעון השוטף הצפוי בשני הענפים האלה בשלוש-ארבע השנים הקרובות, עד ראשית שנות ה-80. בענף זקנה ושארים, כפי שגם הסבירו בוועדת הכספים של מועצת המוסד, לאיזון שוטף של החשבון לשלוש-ארבע השנים הקרובות, די היה לנו בערך בחצי אחוז בוסף. כפי שאתם רואים, ההחלטה מדכרת על 9 פרומיל בוספים מעל החצי אחוז, וה-9 פרומיל בוספים שאינם דרושים לאיזון שוטף בשלוש-ארבע השנים הקרובות סומנו להבטחת השינויים, שככל הנראה יתחייבו ברובד א' של חוק הפנסיה, עם הנהגתו.

כפי שהוסבר לנו בשעתו על הקרובים

ההולכים ומתגבשים לגבי חוק הפנסיה, מדובר על בביטוח במתכונת של שני רובדים. כלומר, יש ברובד ראשון קיצנה אחידה, דומה לזו שיש היום בביטוח לאומי, ומעל זה פנסיה יחסית לשכר שתלויה בנותק ובשכר האחר. יש כל מיני מחשבות בענין זה, שאנו דנים בהן. מסתבר שיש כאן המשך לאותה מסורת, שאת היעדים באופן כללי מסמכים היום, אבל את העיבוד שלהם לפרטי פרטים והפעלתם מסמכים לעתיד יותר רחוק, כך שברור שבמשך השנים הקרובות הכסף יכנס ולא יצא, ומדובר ביצירת קרן אשר תאפשר תשלומים מוגדלים או מורחבים.

ה. זיידל:

אני מביע את תמיחתי לדברי מר רוטר. בדרך-כלל אנו בדוברים מאינפורמציה שאנו מקבלים מהביטוח הלאומי. בעת הוויכוח בענין ההזנה הסבירו לנו אנשי המוסד לביטוח לאומי, שהמוסד זקוק לכיסוי של הגרעון השוטף.

ה. רוטר:

חזרתי על זה גם הבוקר.

ה. זיידל:

אני פנין שמר רוטר מסביר לנו ענין, שהוא עצמו פתנגד לו. אני חושב שכל הענין של 2% בא פשוט כדי להגדיל את ההכנסה ולא בא לכסות גרעונות של המוסד לביטוח לאומי. אנו בצטרך להלחם בדרכים ציבוריות בגד הדבר הזה. אני יודע שיש הרגל לגבי חותמת גומי. אינני מדגיש את עצמי כזה, לא כאן וגם לא במקום אחר בסיעה, ואני אלחם בגד המגמות האלה, שוועדת השרים לענייני כלכלה מחליטה ואחר-כך מביאה לנו לאישור.

ה. רוטר:

כל הצעת חוק מתגבשת בהתחלה בממשלה ואחר-כך מובאת לכנסת.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

נושא העלאת דמי הביטוח אינו טעון אישורה של ועדת העבודה. זה עניינה של ועדת הכספים, וכשהענין יונא לשם אז בצטרך לנהל את המאבק.

ש. ארבל-אלמוזלינו

בעבור עכשיו לקריאת המסקנות ונתאם אותן למציאות החדשה. אנו צריכים לומר כאן, שהוועדה שמעה על החלטת ועדת השרים לעבייבי כלכלה ולהגיע את צערנו על כך. את הסיפא של סעיף 2 צריך למחוק, ובמקום זה להכניס את החלטת ועדת השרים לעבייבי כלכלה, כפי שהסביר לנו מר רוטר. בתוך ה-1.4%, 0.9% מזה יהיו מיועדים לצבירת סכומים להנחתת הרוכז הראשון במסגרת חוק הפנסיה.

י. שחם:

לי במסרו פרטים אחרים על-ידי מר לאור. אני ביבתיים יכול לתקן את זה. לגבי מפעל ההזנה עצמו המספרים הם ישנים והרבה יותר גבוהים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מספרים אלה מתייחסים לשנת 1975.

בסעיף 3 אני מציעה לכתוב: הוועדה סבורה כי במסגרת ההגדלה שהוצעה על-ידי האוצר להעלות את שיעור דמי הביטוח ב-2.5%, היה מקום לייעד את ה-1.4% הנוספים להגנת יסוד למפעל ההזנה, שבסכומים הללו תצטבר קרן אשר תופעל בשנים 1980-1982, כפי שגם אפרנו במסגרת הדיונים שלנו. הוועדה מביעה את צורה על כך שוועדת השרים לעבייבי כלכלה החליטה על התוספת של 0.9% שתהיה מיועדת למטרה אחרת ולא למפעל ההזנה.

אם ההצעה מתקבלת, אנו נוסח את הסעיף ברוח זו. אנו עומדים עכשיו בפני מציאות חדשה. איננו יכולים לתבוע, כי יש כבר החלטה. לכן אני אומרת שהוועדה סבורה כי היה מקום להעלות את שיעורי הביטוח ב-2.5%, ש-1.4% מהם היה הולך למטרה של הקמת ענף להזנה במסגרת של קרן מצטברת וכו'. כתוספת לסעיף זה באמר, שהוועדה מביעה את צורה, וכו'.

ה. רוטר:

מתוך הנוסח הזה עלול להשתמע שהוועדה סבורה שיש להפיל עוד חצי אחוז על הציבור.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

עכשיו אנו יכולים לומר, שהתוספת של 0.9% מעל ל-1.1% מיועדת לזה. את סעיף 6 אנו יכולים לשלב עם סעיף 3, ולהמליץ על שיפור מפעל ההזנה הקיים ולהעמידו על הרמה הראויה, מבחינה תזונתית ומבחינת השירות עצמו.

ו. לוי:

אני חושב שסעיף 6 יכול להשאר כמו שהוא. אם בשלב אותו עם סעיף 3, הוא מאבד את כל האפקטיביות שלו. לפחות שיהיה ברור שהוועדה לא הסתלקה מהרעיון. אם נקבל את החלטת ועדת השרים לעבייבי כלכלה, איבני רואה כל מקום להמלצות שלנו.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

ההצעה של 2.5% אינה קיימת. אנו בדבר על 2% המוצעים וגאמר ש-0.9% מיועדים למפעל ההזנה. הוועדה סבורה שניתן לצבור את הכספים הללו בקרן שהיתה מיועדת למטרה זו. איננו חוזרים בנו מאותה דבקות שהיתה לנו לגבי מפעל ההזנה הארצי, אבל סעיף 6 כנפרד אינו יכול להשאר. אנו צריכים לשלב אותו עם סעיף 3.

ד. לוי:

איבני נכנס לנוסח, ואת דברי בענין זה אשמיע היום במליאה. אני רק רוצה לשאול אם אפשר לקבל מכם עידכון בשאלה האם צפויה העלאה בתעריף ההזנה ומה יהיה גודלה השנה?

א. ליברגל:

לאור ההחלטה שצוטטה כאן, גערך משרד החינוך והתרבות לארגון מפעל ההזנה במסגרת הקיימת. המשרד נתקל בכמה בעיות. לגבי שנת תשל"ו הוחלט לא להעלות את הסכום שההורים משלמים, ומשרד החינוך ומשרד האוצר יכסו את חלקם של ההורים, כך שלגביהם לא תהיה העלאה בשנה זו. לגבי השנה הבאה יש עדיין ויכוח בין משרד החינוך ומשרד האוצר. אנו פועלים שצריך להעלות את התשלומים בהתאם להתייקרות של המזון. אם התקציב לא יאפשר זאת, הרי או שיוגדל התקציב על-ידי האוצר, או שיהיה צורך לגבות מההורים הרבה יותר, דבר שלדעתנו יהיה קשה. אין לצפות שההורים יוכלו לעמוד בזה, כי הם יצטרכו לשלם 50 ל"י יותר. הסכום בשנה הבאה יהיה כגוראה 90 ל"י, וספק אם ניתן לספוג יותר מההורים. ואז באה דרישת משרד החינוך והתרבות לאוצר להגדיל את התקציב הבסיסי לשנה הבאה כדי לא להעלות את תשלומי ההורים מעבר לזה, והענין פרם סוכם.

דבר שבי, הועלתה תוכנית מפורטת על-ידי משרד החינוך והתרבות לשיפור מפעל ההזנה בשנה הבאה. התוכנית כוללת גיוון והשבחה של האוכל המוגש, שינוי הכמויות בחלק מהמצרכים, שיפור מראה חדר האוכל, שיפור הריהוט והציוד הקיימים היום. הצעה זו מסתכמת בסכום של 50 מיליון ל"י. שני הדברים הללו, גביית התשלומים מההורים וענין השיפורים עדיין בדיון, ואנו מקווים שתוך התודשים אפריל עד פחצית פאי נסכם אותם.

י. שחם:

גם באוצר יש דרכים לשיפור המפעל, וקודם-כל נצטרך למדוד את העלויות ואז לגבש תוכנית לשנת תשל"ו. אינני תומך באותה הודעה, שהגבייה לא תהיה מעבר להתייקרויות שיהיו בסל המזון. זה למעשה גם מוסכם על דעת משרד החינוך ומשרד האוצר, ועל יסוד החלטה זו נבנה התקציב.

ד. לוי: ההתייקרות לא רק בתוכנית. היא תוצא לפועל ואנו חייבים לתת דעתנו על כך.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

כאשר אנו אופרים שיש לשפר את מפעל ההזנה, להשביח את המזון ולשפר את חדר האוכל, אנו תובעים להעמיד את האמצעים הדרושים לכך כדי להגשים את התוכנית הזאת. אינני אומרת מאין זה יבוא, אבל אנו בהחלט תובעים להעמיד את האמצעים הכספיים הדרושים לביצוע התוכנית באגפה לשפר את השירות וגם את המבנה החזונית של הארוחה שניתנת לתלמידים בבתי-הספר.

ד. לוי:

אני מבקש להוסיף את המלים "ובפרט שיהיה בהישג ידם של הזקוקים לכך". זה מדאיג אותי, כי אני כבר רואה אלפי ילדים שיצאו ממעגל מפעל ההזנה.

א. ליברגל:

אני מבין שהכוונה היא בהתאם לרמת הגבייה.

בהחלט.

ד. לוי:

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אנו מסכמים, שאת הבתוניים יש לעדכן עם משרד החינוך והתרבות ועם המוסד לביטוח לאומי, ואת פעיף 3 נבסח בהתאם למה שבאמר. במקום פעיף 6 תבוא התוספת של מפעל ההזנה הקיימים.

מסקנות ועדת העבודה בנושא: "פעולה משותפת של הממשלה והסוכנות היהודית לאיחודם, שיכנועם והחזרתם למולדת של רבבות יורדים";
ובנושא: "מניעת ירידה מהארץ והחזרת יורדים".

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
ביום ששי התחלנו לדון במסקנות בקשר לשתי הצעות לפדר-היום של חברי הכנסת גז וורדיגר, והצטרפנו שבציגי הלשכה המרכזית לסאטיסטיקה לא השתתפו בישיבה. הגענו לסעיף 5, וקבלנו את הצעתו של חבר הכנסת ורדיגר. כמו-כן בקשנו בתונים שטר אדלר בקשר למכוא. במשיך עכשיו בסעיף 6.

צ. רבי:
על מה מנוסת המסקנה של מציאת מקורות תעסוקה? האם יש איזה שהוא מחקר מי הם היורדים ואם הם היו חסרי תעסוקה דווקא? אין שום אינפורמציה שאלה שיוורדים היו כאן חסרי תעסוקה. השאלה היא אם ניתן להסיק מכך שזה מונע ירידה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
איבנו שמים את הדגש על כך שזה הגורם לירידה. אולי לא באמר "תנאי", ובאמר שהוא חשוב להחזרת ישראלים לארץ.

א. ורדיגר:
אני חושב שהסעיפים 6 ו-7 אינם מנוסחים טוב. למי הכוונה במלים "עלינו להציב בפנינו"? אני חושב שאנו צריכים לא ברור מי הם הגורמים. לחייב את הגורמים. אם אומרים "עלינו",

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
אפשר לומר, שעל המדינה להציב לפניה משימה.

א. ורדיגר:
אני מציע לאחד את הסעיפים 6 ו-7.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
בסדר. המגמה ברורה ואני מציעה שנכלול בזה גם את ענין פניעת הירידה.

מ. דרובלס:
אם נפיל את המשימה באופן כללי, אין כאן כל ביצוע. זו דקלרציה, ודקלרציה מוצהרת. אנו צריכים להטיל על משהו. בהמשך לסעיף 6 הייתי אומר "על המדינה ומוסדותיה", ובסעיף 6 הייתי מטיל על הממשלה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
כשאנו אומרים "על המדינה", אני חושבת שזה כולל גם את המוסדות הכלוליים בה.

צ. רבי:
אולי אפשר לאחד את הסעיפים 6 ו-11. צריך לשלב את זה ולומר, שנעבר התמריצים האלה לא הועילו וצריך לחזור ולחשוב על דרכים חדשות לפעולה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:
לאחד בוודאי שלא צריך, כי זה נושא בפני עצמו. איבנו באים לשלול תמריצים כאלה ואחרים. אנו מציעים כאן שזה יינתן כדבר שאינו מהווה פרס ליורדים, כפי שהציעה ועדת יפה. בסעיף 6 באמר "המדינה ומוסדותיה", ובאחד אותם עם סעיף 7. את הדישא של סעיף 9 אני מציעה להעביר למכוא.

ח. אדלר:
ענין החיגון היהודי אינו קשור עם ירידה. צריך להוסיף כאן כמה ביסוסים, שמהם ישתמע שזה יביא לידי כך שיותר עולים ישארו בארץ. ושנית, אין שהוא לעודד ישראלים הגרים בחוץ-לארץ יכנסו למערכת החיגון היהודי. בקודה נוספת שכלל לא מוזכרת כאן היא, לעודד ישראלים הגרים בחו"ל לתת חיגון יהודי לילדיהם. דבר נוסף, הענין של תנועות הנוער. אני חושב שצריך להיות סעיף בפרד בקשר לפעולות של תנועות הנוער כאן בארץ.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליב:

כן, בהחלט.

פ. דרובלס:

בסעיף 9 יש לציין שרק 12% ממספר הילדים לומדים בבתי-ספר עבריים, יש

לבקש בפעולות בקשר לכך, וכו'.

א. ורדיגר:

המחלקה לעצייבי הנוער והחלוץ והמחלקה לחינוך ותרבות תורני בגולה, שתיהן

בסוכנות היהודית, שולחות מאות מורים ומחנכים לחו"ל, ואי-אפשר שלא לחזור אותן. בסוף הסעיף 9 אפשר להוסיף, שעל המחלקות הנוגעות בדבר בסוכנות היהודית להגביר את פעולות החינוך ולדאוג למשאבים, כי אנו יודעים שכאשר מציעים למחלקה לחינוך ותרבות תורני בגולה שליחים או מורים, אומרים לנו שאין תקציב.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליב:

אני מסכימה עם דברי חבר הכנסת ורדיגר, ואנו ננסח את זה בהתאם.

את סעיף 10 אני חושבת שאפשר להעביר למבוא.

ח. אדלר:

לסעיף 10 אני רוצה להעיר, שהחלטת הממשלה בתקבלה לזמן מוגבל פראש.

החלטת הממשלה היתה לא להאריך את הזכות האוטונומטית של האזרח הישראלי לקבלת הטבות עם שובו ארצה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליב:

אם כך, נשנה את המלים ובמקום "לבטל" נכתוב "לא להאריך".

צ. רבי:

כאן כתוב שחזרו אז 8,500 בלבד. לגבי הנקודה הזאת אני יכול למסור לרועדה כמה מספרים, מהם אפשר לראות כמה תושבים חזרו אחרי 4 שנים מחוץ-לארץ. זה תואם את התנאים שהסוכנות היהודית העניקה כל מיני הטבות. בשנת 1968 חזרו 3,700 יורדים; בשנת 1969 - 3,800; בשנת 1970 - 4,200; בשנת 1971 - 4,500; בשנת 1972 - 4,500, ובשנת 1973 - 4,200 יורדים. כלומר, אפשר להסיק מכאן שבאופן משמעותי הפעולות האלה למעשה לא עזרו. רק מי שרצה לבוא פנה וביקש את ההטבות האלה. אי-אפשר להגיע לבתנאים אדוויקיים כמה חזרו בתוצאה ממין התמריצים האלה. צריך לומר שאין שום אסמכתה המעידה על כך שזה הועיל.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליב:

בסעיף 11 אנו אומרים שהתמריצים אשר ניתנו ליורדים במטרה לעודדם לחזור

ארצה, לא השיגו את מטרתם.

צ. איזנברג:

אני חושב שאפשר למחוק את המלים "ובמסגרתו חזרו אז 8,500 בלבד".

א. ורדיגר:

אני מציע לכתוב "בשנים 1968-1970 היה בסיון מכורן להחזרת ישראלים,

ובמסגרתו חזר אחוז לא משמעותי".

צ. איזנברג:

אבל אין לך כל הוכחה לזה.

א. ורדיגר:

אני חושב שגם עכשיו צריך להוכיח את זה באיזה שהיא צורה, שהתמריצים

לא השיגו את מטרתם.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליב:

אני מציעה לכתוב בקטע הראשון של סעיף 11, "שהתמריצים שניתנו ליורדים,

לא השיגו את מטרתם, ולא היה שינוי משמעותי במספר החוזרים כתוצאה מממן ההטבות".

המרכז שמר כהן עומד בראשו מאפל בנושא של לא אקדמאים, וכדאי להבליט

א. פז:

את זה במסגרת הדיון הזה.

האמת היא שמרכז הנאמן שלנו היה מכוון לאקדמאים. אני חושב שהניסוח הזה זכוון ומתאר את המציאות כמו שהיא. אפשר לכתוב, שהוועדה ממליצה למשרד העבודה להרחיב את פעולתו גם מעבר לתחום האקדמאים.

ח. כהן:

היו"ר ש. ארבל-אלפונזלינו: סעיף 12 כפי שהוא הוא ארוך מדי, ואני מציעה לחלקו למספר סעיפים.

א. ורדיגר: בסעיף 15 יש קריאה לשרים ולחברי כנסת שיפעלו ליצירת קשר עם היורדים בעת שהותם בחו"ל. איבני חושב שאנו צריכים לפנות אליהם. אנו צריכים לפנות למוסדות הממשלה והסוכנות היהודית, לבצל את שהותם של השרים וחברי כנסת בחו"ל לצורך זה.

א. פז: אני מציע לומר "כן קוראת הוועדה למוסדות הנוגעים בדבר למצות את תקופת השהייה של שרי הממשלה וחברי הכנסת בחו"ל לשם יצירת הקשר עם אוכלוסיית הישראלים השוהים אותה עת בחו"ל".

א. ורדיגר: חשוב להדגיש, לדעתי, שצריך לשמור על הקשר עם היורדים ולראות אותם כישראלים.

היו"ר ש. ארבל-אלפונזלינו: בסעיף 8 אפשר להוסיף "הוועדה בדעה שיש לראות בישראלים השוהים בחו"ל כישראלים לכל דבר, ולשמור על הקשר אתם" וכו'.

א. פז: אני חושב שנושא השיכון מקבל מקום פרופורציונלי קטן מדי.

ד. גוימן: בסעיף 7 אפשר לומר "פתרונות דיור לישראלים השוונים".

היו"ר ש. ארבל-אלפונזלינו: אנו הישיבים להביח את המסקנות על שולחן הכנסת עוד השבוע, ואני מבקשת את אנשי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה להגיש לנו את החומר פחר.

הישיבה בעולה.